

Ulica Augustjańska

Przed wojną obejmowała zarówno dzisiejszą ulicę Augustiańską, jak i jej przedłużenie, obecną ulicę Nullo.

Olkusz, marzec 1931 r., wlot ulicy Augustiańskiej do rynku, od lewej narożnik piętrowego budynku przy pl. Piłsudskiego 21, Augustiańska 1, 3, 5 i 7, po prawej fragment pl. Piłsudskiego 20 (źródło: NAC, 3/1/0/9/5682, Koncern Ilustrowany Kurier Codzienny - Archiwum Ilustracji, błędnie włączony do jednostki „Siewierz. Fragmenty miasta”)

Augustjańska 1

Rejestr wskazuje Surę Najmark jako właścicielkę domu, jednocześnie jako właściciele mieszkań wskazując braci Izaaka i Benjamina Najmarków. Wykaz nieruchomości położonych w Olkuszu z 1935 r. jako właściciele wskazuje synów Najmarka²⁸⁸. Pod tym adresem zamieszkiwali wyłącznie lokatorzy żydowscy. Księga adresowa 1930 podaje przy Augustjańskiej nazwiska L., M. i R. Najmark jako zajmujących się handlem węglem²⁸⁹. Księga adresowa rocznik 1933/34 podaje pod tym adresem jako lekarzkę dentystkę Reбекę Panc²⁹⁰. Przewodnik gospodarczy na 1938 r. w dziale „Żelazo i żelazne wyroby (sprzedaż)” zawiera zapis „Najmark Sz., Augustiańska 1”²⁹¹.

Izaak (Icyk, Icek) i Rachła z domu Zeliczek/Poznańska NAJMARK oraz syn Chaskiel

Izaak (Icyk, Icek), syn Mojżesza i Estery z domu Chelberg, urodził się 14.01.1869 r. w Olkuszu, właściciel mieszkania, był handlarzem. Jego żona Rachła z domu Zeliczek/Poznańska, córka Jankiela i Reli z domu Bajgel, urodziła się 15.11.1873 r. w Pilicy. Pobrali się 03.08.1893 r. w Olkuszu. Rachła przybyła do Olkusza z Będzina w 1913 r., a wraz z nią dwoje urodzonych w Będzinie dzieci: 25.06.1906 r. córka Dwojra-(C)hendla i 17.11.1911 r. syn Chaskiel. Mieszkali w mieszkaniu numer 1. Między 1932 i 1935 r. Dwojra-Chendla trzykrotnie przeprowadzała się do Dąbrowy Górniczej i stamtąd wracała. 06.01.1938 r. przeprowadziła się na Górniczą 26. Między 1933 i 1936 r. mieszkał z nimi jako sublokator pochodzący z Jędrzejowa Zyskind Rajzman.

Rachła zmarła 23.12.1939 r. w Olkuszu. 08.09.1941 r. powróciła na Augustiańską 1 córka Dwojra-Chendla, teraz po mężu Waga, wraz z synem Fajwelem.

Izaak zamordowany został w czasie wojny (w rejestrze jest adnotacja o postanowieniu Sądu Grodzkiego w Olkuszu z 25.10.1946 r. stwierdzającym jego zgon w sierpniu 1943 r. w Płaszowie). Los Chaskiela jest nieznany.

Przy Górniczej 26 mieszkała córka Dwojra Chendla Waga, przy Bocznej 11 syn Lajbuś Najmark. Pod tym samym adresem, co Izaak, w mieszkaniu nr 2 mieszkał jego brat Benjamin.

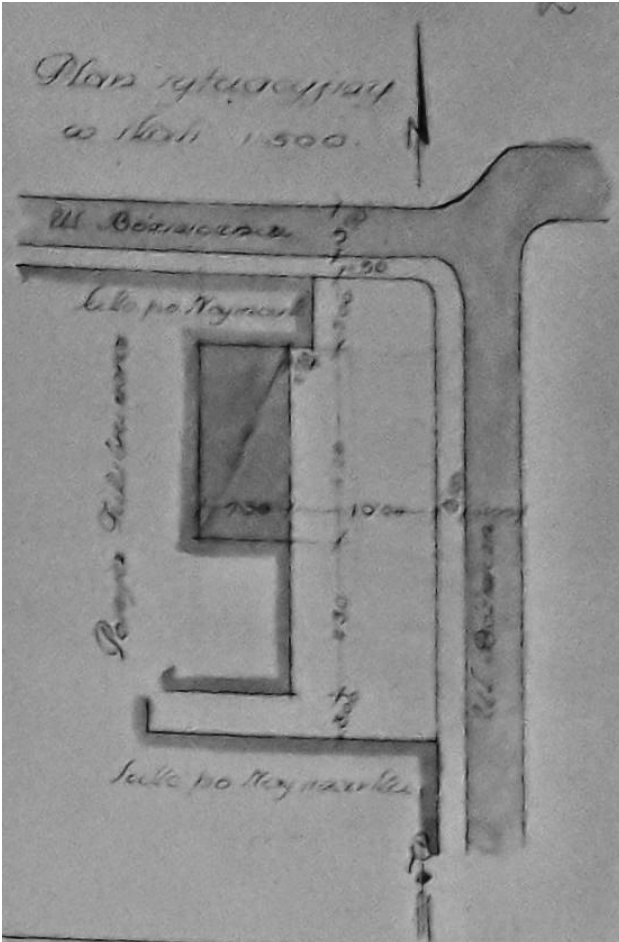
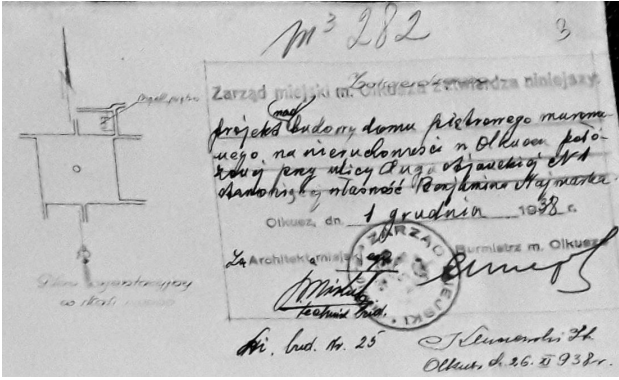
²⁸⁸ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 10).

²⁸⁹ *Księga adresowa Polski 1930*, s. 249.

²⁹⁰ *Księga adresowa miasta Krakowa, rocznik 1933/34*, dział II, s. 22.

²⁹¹ *Przewodnik gospodarczy województw kieleckiego, krakowskiego i śląskiego 1938*, s. 114.

*Włocławek.
Benjamin Najmark.*

Fragment planu nieruchomości przy Augustjańskiej 1 (źródło: AP Katowice, sygn. 1204 Akta miasta Olkusza, 368 projekty budynków przy Augustjańskiej, k. 3)

Benjamin i Chana Laja z domu Rotner NAYMARK/NAJMARK oraz córka Rywka

Benjamin, syn Mośka i Estery z domu Helberg, urodził się 14.01.1869 r. w Olkuszu, właściciel mieszkania, był handlarzem. Jego żona Chana Laja z domu Rotner, córka Zyskinda i Sury Szajndli z domu Korenfeld, urodziła się 30.05.1871 r. w Olkuszu. Pobrali się 10.09.1891 r. w Olkuszu. Mieszkali w mieszkaniu numer 2, razem z nimi mieszkały dwie urodzone w Olkuszu córki: w kwietniu 1898 r. Rywka i w sierpniu 1901 r. Ruchla, która zmarła tu 13.09.1938 r. Oprócz nich od 26.01.1937 r. do 12.12.1938 r. mieszkała z nimi wnuczka Bajla Rywka Rajzman, a od 20.04.1937 r. do 20.06.1938 r. wnuczek Aleksander Zysza Rajzman, urodzony 16.01.1915 r. w Jędrzejowie, syn Ajzyka i Sury Szandli z domu Najmark, handlarz. Oboje przybyli z Jędrzejowa i tam wrócili.

Wszyscy zamordowani zostali w czasie wojny (w rejestrze jest adnotacja o postanowieniu Sądu Grodzkiego w Olkuszu z 25.10.1946 r. stwierdzającym zgon Benjamina w czerwcu 1942 r. w Olkuszu).

Pod tym samym adresem, co Benjamin, w mieszkaniu nr 1 mieszkał jego brat Izak. Przy Augustjańskiej 3 m. 1 mieszkał brat Chany Laji Alter-Szlama Rotner, przy Augustjańskiej 3 m. 3 siostra Rywka Longer, a przy Szpitalnej 40 siostra Małka Frydman. Pod tym samym adresem, co rodzice mieszkał syn Szlama Najmark.

Sura i voto Szlezzynger z domu Tuchmajer NAJMARK oraz córki Estera-Małka i Gula oraz syn Izrael-Dawid

Sura z domu Tuchmajer, córka Izraela-Dawida i Rywki-Małki z domu Frydman, urodziła się w 1885 r. w Olkuszu, właścicielka domu, handlarka²⁹², wdowa. Jej dzieci urodziły się w Olkuszu: córka Berka Laja Szlezzynger oraz dzieci Joska: 30.07.1922 r. córka Estera-Małka, 01.01.1924 r. syn Izrael-Dawid i 15.01.1928 r. córka Gula. Mieszkali w mieszkaniu numer 3. 22.03.1935 r. Laja pobrała się w Olkuszu z Mojżeszem Mincem i 18.11.1935 r. przeprowadziła do Sosnowca.

Gula i Izrael-Dawid zamordowani zostali w czasie wojny (w rejestrze są adnotacje o postanowieniach Sądu Grodzkiego w Olkuszu z 24 i 26.10.1946 r. stwierdzających zgon Guli w miesiącu X-XI 1942 r. w Blechhammer i tamże Izraela-Dawida w czerwcu 1943 r.). Estera-Małka przeżyła wojnę, odnotowana na powojennym wykazie olkuskich Żydów przebywających po wojnie na Dolnym Śląsku w Ludwikowie (Ludwikowicach Kłodzkich) pod poz. 42²⁹³. Los Sury jest nieznany.

²⁹² W korespondencji z autorem Bella Rotner pisze o Esther Najmark Schwebel: „mieszkali w rynku - handlowali węglem” (list z 09.10.2003 r.).

²⁹³ K. Kocjan, *Zagłada*, s. 165. Wykaz ten datowany jest na 07.10.1946 r., jako Estera Szwebel znajduje się także na spisie Żydów urodzonych w Olkuszu, a zamieszkałych w 1947 r. w Ludwikowicach Kłodzkich (<https://sztetl.org.pl/pl/miejscowosci/l/758-ludwikowice-klodzkie/121-ziomkostwa/32639-ludwikowice-klodzkie>). Być może jako Małka, urodzona w 1920 r. i zamieszkała w getcie przy Waldstr. 6, wywieziona została z olkuskiego getta do obozu pracy 12.03.1942 r. i odnotowana na liście kobiet wywiezionych tego dnia pod poz. 68 (K. Kocjan, *Zagłada*, s. 98). W 1950 r. wyemigrowała z Polski do Izraela (<https://www.archives.gov.il/archives/#/Archive/0b07170680044f86/File/0b071706806f8283>).

Estera Schwebel
 Podpis posiadacza
 Signature du porteur

DOWÓD TOŻSAMOŚCI
CARTE D'IDENTITE

<p>Nazwisko <u>Schwebel</u> Nom de famille</p> <p>Imię <u>Estera</u> Prénom</p> <p>Data urodzenia <u>30. 7. 1922</u> Date de naissance</p> <p>Miejsce urodzenia <u>Olkusz</u> Lieu de naissance</p> <p>Imię ojca <u>Josef</u> Prénom du père</p> <p>Imię matki <u>Sara</u> Prénom de la mère</p> <p>Stan cywilny <u>meżatka - mariée</u> Etat civil</p> <p>Zatrudnienie <u>krawcowa - couturière</u> Profession</p> <p>Narodowość <u>żydowska - juive</u> Nationalité ou origine</p>	<p>Ostatnie miejsce zamieszkania lub pobytu <u>Łódź - Ludwików</u> Dernier lieu de domicile ou séjour</p> <p>Wzrost <u>średni - moyenne</u> Taille</p> <p>Włosy <u>ciemne - foncés</u> Cheveux</p> <p>Twarz <u>owalna - ovale</u> Visage</p> <p>Oczy <u>ciemne - bruns</u> Yeux</p> <p>Znaki szczególne <u>/</u> Signes particuliers</p> <p>Dzieci</p> <p>1 <u>Szymon - Josef 13. 9. 1946</u></p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>5</p>
--	---

Termin ważności dowodu tożsamości kończy się:
Cette carte d'identité expire le:

29 listopada 1950 zero
novembre 1950 zero

o ile nie będzie wznowiony
à moins de renouvellement:

Dowód niniejszy uprawnia do przekroczenia granicy polskiej po otrzymaniu wizy Państwa Izrael.
Cette carte autorise à traverser la frontière de Pologne après la réception du visa de l'Etat d'Israël.

W ars 4 awg Data 29 września 1950 Pr
w ars 0 wic Date septembre

Seria H 26096 ❄

Podpis
Signature
[Signature]
Dyrektor
Biura Paszportów Zagranicznych
M. B. P.

Przy Krakowskiej 9 mieszkał brat Sury Cyna Tuchmajer, przy Bóżnicznej 24 m. 2 siostra Fajgla Tuchmajer, przy pl. Piłsudskiego 30 brat Chenocho, a przy Żuradzkiej 3 brat Szlama-Hersz.

(Estera) Gołda z domu Erlich KESTENBERG oraz córka Sura

(Estera) Gołda z domu Erlich, córka Jochyma i Ruchli z domu Zilbersztein, urodziła się 18.07.1876 r. w Olkuszu, wdowa po Mojżesz, synu Wulfa i Rywki z domu Biderman, urodzonym 10.12.1868 r. w Olkuszu, handlarzu, z którym pobrali się 18.02.1894 r., a który zmarł 03.10.1937 r. w Olkuszu. Mieszkali w mieszkaniu numer 4. Ich córki urodziły się w Olkuszu: 12.10.1908 r. Rywka i 01.10.1912 r. Sura. Rywka 04.11.1936 r. przeprowadziła się na Szpitalną 42.

Podpis Sury Kestenberg na liście uczennic siedmioklasowej powszechnej szkoły żeńskiej w Olkuszu w 1926 r. (źródło: <http://www.polska1926.pl/karty/30360>)

Ich los jest nieznan.

Przy Bóżnicznej 22 m. 3 mieszkał brat Gołdy Chil Erlich, a przy Pocztovej 2 brat Lejbuś-Gecel. Przy Górniczej 4 mieszkała córka Gołdy Laja Kerner, przy Bocznej 11 córka Rojza Najmark, a przy 3 Maja 37 córka Rywka Rozenblum.

Szyme i Dwojra z domu Sztark LEWKOWICZ oraz synowie Josif i Mordcha-Majer

Szyme, syn Gromka i Rebeki z domu Fuks, urodził się 22.07.1875 r. w Olkuszu, był szewcem właścicielem warsztatu. Jego żona Dwojra z domu Sztark, córka Szmula i Bajli z domu Goldblum, urodziła się 30.05.1879 r. w Olkuszu. Pobrali się 11.08.1903 r. w Olkuszu. Mieli pięcioro dzieci: 12.12.1910 r. w Dąbrowie Górniczej urodziła się córka Marjem-Hendla, 23.09.1912 r. w Będzinie urodził się syn Izrael-Mojsej, 18.02.1916 r. w Dąbrowie Górniczej urodził się syn Josif, 04.05.1918 r. w Dąbrowie Górniczej urodził się syn Mordcha-Majer i nieznaną z daty i miejsca urodzenia córka Tauba-Laja. W rejestrach odnotowano datę przybycia dzieci do Olkusza ze Strzemieszyc: 1917 r. w przypadku Josifa i 1918 r. w przypadku pozostałej czwórki. Mieszkali przy Augustjańskiej 1 m. 5. 25.06.1931 r. Tauba-Laja wyjechała do Dąbrowy Górniczej. 01.06.1934 r. Marjem-Hendla pobrała się w Olkuszu z Moszkiem Zylbersztajnem i przeprowadziła na Krakowską 12. 05.03.1938 r. Izrael-Mojsej przeprowadził się na pl. Piłsudskiego 21 (w rejestrze błędnie: Augustiańska 1).

Lewkowicz. Jozek.

Podpis Josifa (Joska) Lewkowicza na liście uczniów siedmioklasowej powszechnej szkoły męskiej w Olskuszu w 1926 r. (źródło: <https://polska1926.pl/karty/16396>)

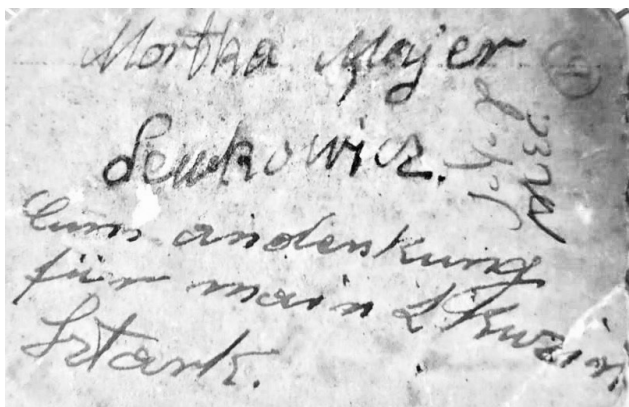

Josif Lewkowicz, po prawej karta noworoczna datowana „Olskus, 1 Tyszeń 5698”, co odpowiada 6 września 1937 r. w kalendarzu gregoriańskim (źródło: archiwum Lili Zvulun, córki Mordchi-Majera Lewkowicza)

Josif Lewkowicz, Olskus 1940 r., Żuradzka, po prawej ośrodek sportowy/park na Czarnej Górze²⁹⁴ (źródło: archiwum Lili Zvulun)

²⁹⁴ Za identyfikację miejsca dziękuję Markowi Piotrowskiemu.

Mordcha-Majer Lewkowicz przed wojną, po prawej dedykacja na pamiątkę dla kuzyna Sztarka
(źródło: archiwum Lili Zvulun)

23.10.1939 r. Mordcha-Majer przeprowadził się na Żuradzką 1, gdzie zarejestrowany jest jako szewc. Jako najmłodszy z rodziny i kawaler zgłosił się, na żądanie Niemców, do obozu pracy, gdzie pracował przy budowie kolei, a następnie przeniesiono go do pracy w warsztacie szewskim, przebywał w obozie Sportschule²⁹⁵.

Rodzice i syn Josif zamordowani zostali w czasie wojny, Szyme i Dwojra wywiezieni zostali do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 291-292²⁹⁶. Wojnę przeżył Mordcha-Majer.

Przy Krakowskiej 6 mieszkała siostra Dwojry Gitla Majorowicz, przy Bóźnicznej 10 brat Aron-Dawid Sztark, a przy pl. Piłsudskiego 10 brat Moszek-Joel Sztark. Przy Krakowskiej 9 mieszkała córka Marjem Hendla Zilbersztajn, a przy pl. Piłsudskiego 21 syn Izrael-Mojsiej.

Fajgla z domu Kerner BLUMENFELD oraz córka Mariem/Marjem

Fajgla z domu Kerner, córka Mordki Hersza i Fajbli z domu Szarf, urodziła się 27.10.1878 r. w Olkuszu, była wdową. Razem z nią mieszkały dwie urodzone w Olkuszu córki jej i Herszlika: w 1908 r. Ruchla i w 1914 r. Mariem/Marjem. Ruchla była krawcową, a Mariem niewykwalifikowaną robotnicą. Wcześniej mieszkały przy Krzywej 8, gdzie mieszkał z nimi także syn Hersza i Fajgli Chaim-Mordka, urodzony 05.01.1909 r. w Sułoszowej i przybyły do Olkusza w 1912 r., który był krawcem. Od 15.01.1938 r. przeprowadziły się na Augustiańską 1, gdzie od 15.07.1938 r. zamieszkał z nimi syn Herszlika i Fajgli Nuchym, urodzony 22.01.1902 r. w Olkuszu, wraz z żoną

²⁹⁵ Informacja od córki Mordchy-Majera Lili Zvulun.

²⁹⁶ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 130.

Curtlą z domu Sztajberg oraz synem Fiszlem i córką Taubą. 12.07.1939 r. Ruchla oraz Nuchym, jego żona i dzieci przeprowadzili się na Mickiewicza 6.

Fajgla zamordowana została w czasie wojny, wywieziona do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowana na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 221²⁹⁷. Wojnę przeżyła Mariem, odnotowana na powojennym spisie Żydów b. mieszkańców miasta Olkusz przebywających na terenie Dolnego Śląska w Ludwikowie (Ludwikowicach Kłodzkich) pod poz. 12²⁹⁸.

Przy Augustjańskiej 10 m. 1 mieszkał brat Fajgli Abram Kerner, a przy Bóźnicznej 7 m. 1 siostra Rywka-Chaja Dafner. Przy Mickiewicza 6 mieszkała córka Ruchla i syn Nuchym, a przy Krzywej 8 syn Chaim-Mordka.

Szlama i Chawa Frajndla z domu Cukierman NAJMARK oraz córki Estera Ruchla i Sura Szajndla

Szlama, syn Beniamina i Chany Laji z domu Rotner, urodził się 18.04.1894 r. w Olkuszu, był handlarzem węglem. Jego żona Chawa Frajndla z domu Cukierman, córka Mnela i Rywki z domu Percec, urodziła się 14.11.1903 r. w Żarnowcu, skąd przybyła do Olkusza w 1922 r. Tutaj urodziły się ich dwie córki: 08.06.1923 r. Estera Ruchla i 15.03.1925 r. Sura Szajndla. Początkowo mieszkali przy pl. Piłsudskiego 21, skąd 15.12.1938 r. przeprowadzili się na Augustiańską 1.

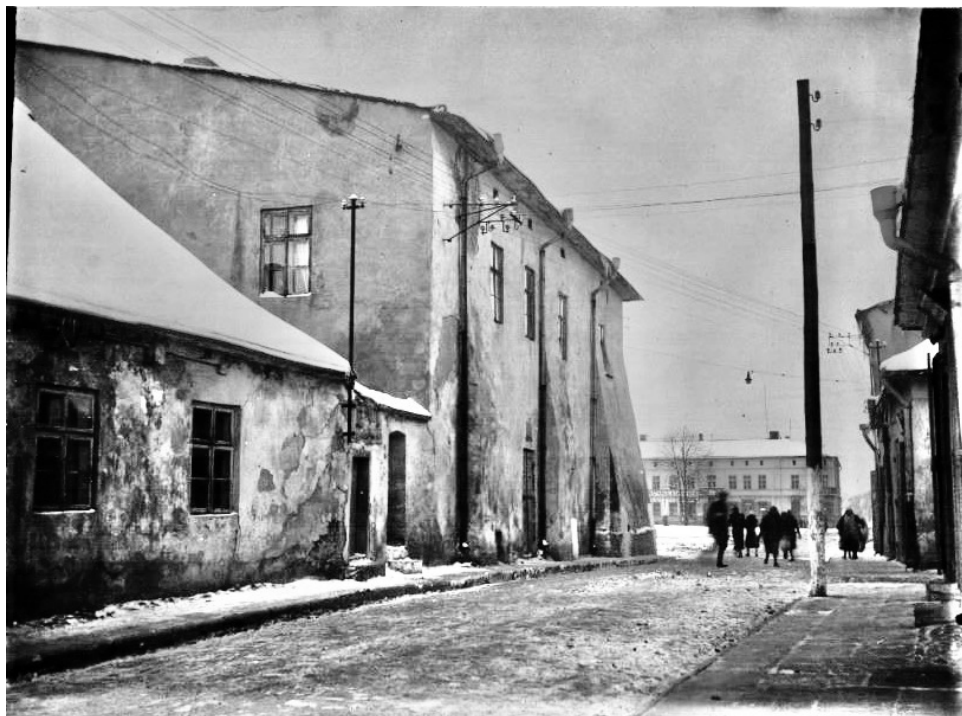
Rodzice zamordowani zostali w czasie wojny, Chawa Frajndla wywieziona została do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowana na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 705²⁹⁹. Los córek jest nieznan.

Pod tym samym adresem, w mieszkaniu nr 2 mieszkali rodzice Szlamy i jego siostra Rywka.

²⁹⁷ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 128.

²⁹⁸ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 165. Wykaz ten datowany jest na 07.10.1946 r., Marjem znajduje się także na spisie Żydów urodzonych w Olkuszu, a zamieszkałych w 1947 r. w Ludwikowicach Kłodzkich (<https://sztetl.org.pl/pl/miejscowosci/l/758-ludwikowice-klodzkie/121-ziomkostwa/32639-ludwikowice-klodzkie>).

²⁹⁹ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 139.

Od lewej fragment Augustiańskiej 2, dalej pl. Piłsudskiego 20, wlot ulicy Augustiańskiej w pl. Piłsudskiego (rynek), w głębi pl. Piłsudskiego 1, po prawej Augustiańska 3 lub Bóżniczna 1, skrzyżowanie z Bóżniczną, Augustjańska 1 lub Bóżniczna 1 i północna pierzeja pl. Piłsudskiego (źródło: PTTK Olkusz)

Augustjańska 2

Rejestr wskazuje Majera Blakowskiego jako właściciela domu, jednocześnie jako właściciela mieszkania wskazując Mejlicha-Mendla Zająca. Z kolei wykaz nieruchomości położonych w Olkuszu z 1935 r. jako właściciele wskazuje synów Lejbusia Kernerera³⁰⁰.

Ajdla-Chana z domu Kerner ZAJĄC oraz córki Chawa i Szosia

Ajdla-Chana z domu Kerner, córka Lejbusia i Chaji Sary z domu Ejlenberg, urodziła się 10.11.1860 r. w Olkuszu, wdowa po Mejlichu-Mendlu, urodzonym 27.11.1858 r. w Chmielniku (pow. Stopnica), synu Zyskina i Szosi z domu Dyzenhauz, właścicielu mieszkania, handlarzu, który przybył do Olkusza z Chmielnika w 1884 r. Pobrali się 07.12.1888 r. W Olkuszu urodziły się ich córki: 01.03.1896 r. Chawa i 03.04.1905 r. Szosia.

³⁰⁰ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 10). W rubryce 'Jeżeli dana nieruchomość jest narożna lub przechodnia podać nazwę ulicy, placu i t.p. do której poza wskazaną już rubr. nieruchomość przylega podać również odnośny nr. nieruchomości / domu/' wskazano „Rynek 20”.

Mieszkali w mieszkaniu numer 1. Mejlich-Mendel zmarł 26.01.1936 r. w Olkuszu.

Ajdla-Chana zmarła 11.05.1940 r. w Olkuszu.

Chawa zamordowana została w czasie wojny, los Szosi jest nieznyany.

Przy 3 Maja 16 mieszkała siostra Ajdli-Chany Marja Chawa Lisia, przy pl. Piłsudskiego 20 siostra Ruchla-Laja Pankowska, a przy pl. Piłsudskiego 22 siostra Rywka Grynberg.

Chaim-Chil BLAKOWSKI

Chaim-Chil, syn Majera i Ruchli z domu Grynberg, urodził się 01.07.1920 r. w Olkuszu. Mieszkał w mieszkaniu numer 2. Do 26.04.1937 r. mieszkali tam także rodzice oraz czterej bracia Chaima-Chila, którzy przenieśli się następnie na Wolbromską 1.

Chaim-Chil zamordowany został w czasie wojny, wywieziony do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowany na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 355³⁰¹.

Przy Wolbromskiej 1 mieszkali rodzice oraz czterej bracia Chaima-Chila.

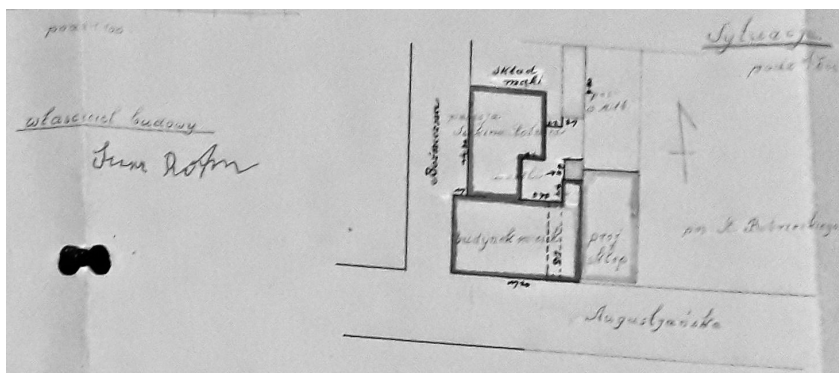

Narozny budynek z białą tabliczką „Alte Gasse” (przedwojenna Bóźniczna), prawdopodobnie Augustańska 3 (źródło: Stary Olkusz w Fotografii Zbiór Piotra Nogiecica, Olkuszanin.pl)

³⁰¹ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 131.

Augustjańska 3 (obecnie w tym miejscu Augustiańska 5)

Rejestr wskazuje jako właścicieli mieszkania każdą męską głowę mieszkających tu rodzin: Altera Szlamę Rotnera oraz jego szwagrów Moszka-Arona Rozenberga i Abrama Goldberga. Wykaz nieruchomości położonych w Olkuszu z 1935 r. jako właścicieli wskazuje synów Zyskinda Rotnera³⁰². Przewodnik gospodarczy za 1938 r. odnotowuje pod tym adresem artykuły spożywcze A. Rotnera³⁰³.

Projekt budowy sklepu na nieruchomości przy Augustjańskiej 3 należącej do Sury Rotner z 06.11.1936 r. (AP Katowice, sygn. 1204/368, k. 50)

*My niedługo podpisaniem Spółdzielni przy Spółdzielni
Surka Rotner i Arkusza Augustjańska 3 oświadczamy
nie mamy, że zrobiliśmy wszystkie wymagania
p. Surka Rotnerowi w tym dniu piątku, około godz.
12,00, wszyscyśmy sobie wzajemnie podwzięli do pracy
byśmy Surka Rotnerowi Augustjańska 5 które jest jej krótko
i są one w jednym z naszymi w tym dniu, i uszyliśmy
do tej chwili, w którym chcemy być w tym dniu
w tym dniu, w którym chcemy być w tym dniu
w tym dniu, w którym chcemy być w tym dniu*

Arkusz dnia 12 listopada 1936.
A. Rotner
Drylka Goldberg,
Moszek Rozenberg

Oświadczenie A. Rotnera, Ryfki Goldberg i Moszka Rozenberga z 12.11.1936 r.
(AP Katowice, sygn. 1204/368, k. 46)

³⁰² „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 10). Odręcznie dopisane jest imię „Alter”.

³⁰³ Przewodnik gospodarczy województw kieleckiego, krakowskiego i śląskiego 1938, s. 93.

Alter-Szlama i Sura-Estera z domu Rotner ROTNER

Alter-Szlama, syn Zyskinda i Sary Szajndli z domu Kornfeld, urodził się 10.11.1868 r. w Olkuszu, właściciel mieszkania, był kupcem właścicielem sklepu. Sura-Estera z domu Rotner, córka Jochyma i Rejli Telcy z domu Glicer, urodziła się 10.02.1885 r. w Wolbromiu, skąd w 1906 r. przybyła do Olkusza. Pobrali się 29.08.1912 r. w Olkuszu. Sara „miała sklep galanteryjny – wełny, pończochy, guziki”, Alter Szlomo „w rogu sklepu – mąki – makuchy i inne”³⁰⁴.

Alter-Szlama zmarł 04.03.1940 r. w Olkuszu.

Sura-Estera zamordowana została w czasie wojny.

W mieszkaniu nr 3 pod tym samym adresem mieszkała siostra Altera-Szlamy Rywka Longer, a przy Augustjańskiej 1 m. 2 siostra Chana Laja Naymark. Przy 3 Maja 20 mieszkała siostra Sury-Estery Rajzla-Rywka Szafir. Przy Augustjańskiej 12 m. 2 mieszkał syn Altera-Szlamy i Sury-Estery Chaim Rotner, a przy Żuradzkiej 5 ich córka Łaja Helberg.

Moszek-Aron ROZENBERG oraz córki Zysła, Małka i Szajndla oraz synowie Mordka, Szoel i Berek

Moszek-Aron, syn Szoela-Nuty i Sury-Chaji z domu Goldsztajn, urodził się 13.02.1890 r. w Olkuszu, właściciel mieszkania, był handlarzem. Wdowiec po Chaji-Ruchli z domu Rotner, córce Zyskinda i Sury z domu Glajtman, urodzonej 14.01.1894 r. w Olkuszu, z którą pobrali się tutaj 14.03.1910 r., a która zmarła 08.11.1932 r. w Olkuszu. Tutaj urodziło się dziewięcioro ich dzieci: 09.09.1910 r. syn Abram-Icek, 07.11.1911 r. bliźniacy Mordka i Jakób-Szmul, 27.09.1916 r. córka Zysła, 09.07.1921 r. syn Szoel, 23.07.1926 r. córka Małka, 01.03.1927 r. syn Berek, potem córka Szajndla i 16.08.1931 r. syn Joew, który zmarł 25.08.1932 r. w Olkuszu. 15.07.1936 r. Abram-Icek przeprowadził się na Wolbromską 2, a 22.04.1937 r. Jakób-Szmul na pl. Piłsudskiego 20.

Moszek-Aron, Zysła i Berek zamordowani zostali w czasie wojny, wywiezieni do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 618-620³⁰⁵. Los Mordki, Szoela, Małki i Szajndli jest nieznan.

Przy pl. Piłsudskiego 20 mieszkał syn Moszka-Arona Jakób Szmul, a przy Wolbromskiej 2 syn Abram Icek.

³⁰⁴ List Belli Rotner do Michała Ostrowskiego z 20.12.2015 r. (https://olkusczydzi.pl/pl/letter-bella-rotner_1/, s. 17).

³⁰⁵ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 137.

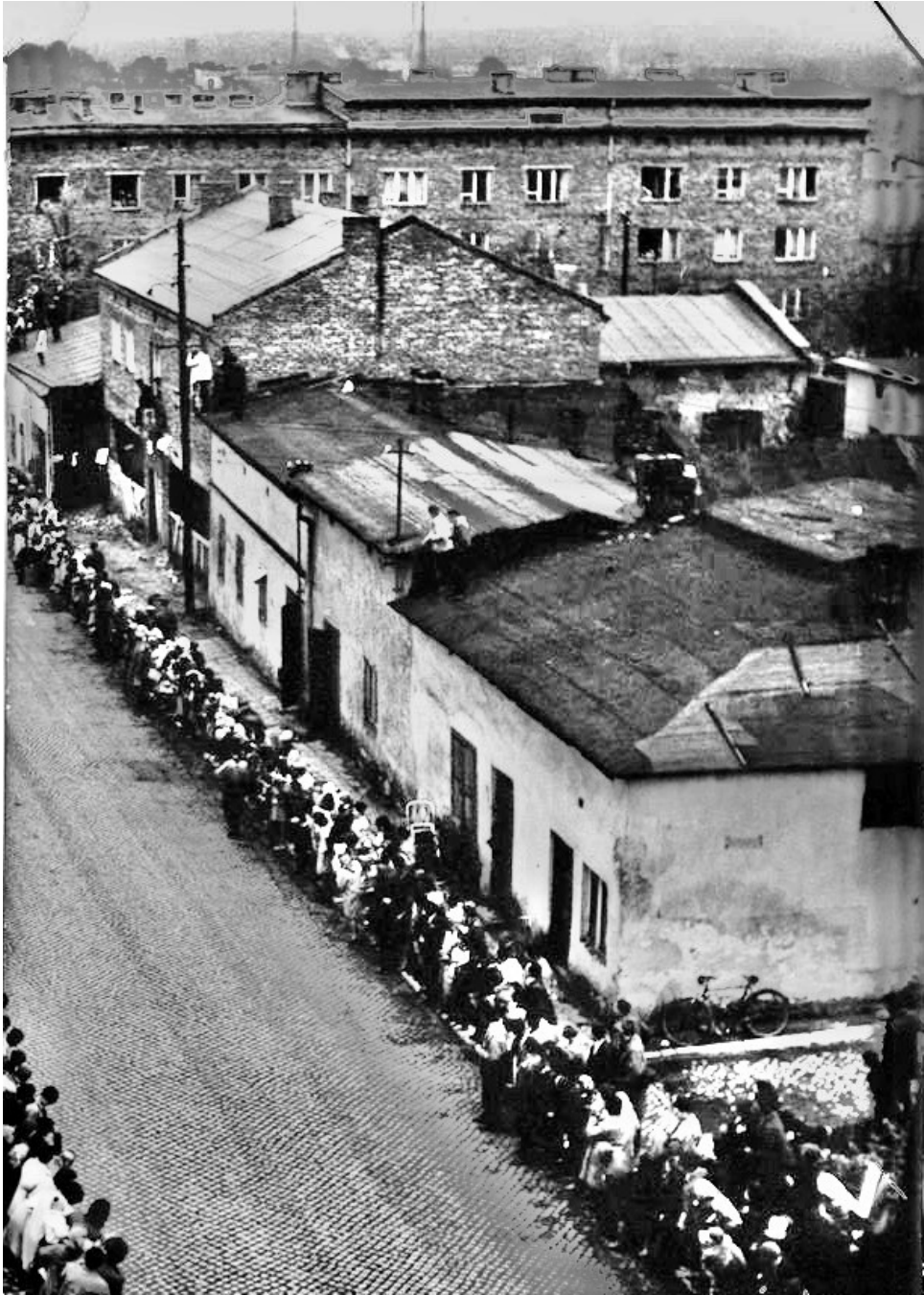
Abram GOLDBERG, Rywka z domu Rotner LONGER, Naftula-Hersz i Cywlja z domu Langer GOLDBERG oraz córki Sura-Szajndla i Estera Jehudys oraz syn Majer-Berek

Abram, syn Majera i Estery Idesy z domu Goldberg, urodził się 08.09.1877 r. w Pińczowie skąd przybył do Olkusza w 1909 r., właściciel mieszkania. Rywka z domu Rotner, córka Zyskinda i Sury z domu Kornfeld, urodziła się 14.09.1873 r. w Olkuszu, była pracownicą, gospodynią. Jako członek rodziny mieszkał z nimi Naftula-Hersz, syn Jakóba-Mordki i Gitli z domu Ajdelman, urodzony 28.06.1906 r. w Pińczowie, niewykwalifikowany robotnik-wyrobnik, przybyły do Olkusza z Grodźca (pow. Będzin) w 1925 r. Jego żona Cywlja z domu Langer, córka Berka-Hersza i Rywki z domu Rotner, urodziła się w styczniu 1901 r. w Olkuszu. Tutaj urodziło się troje ich dzieci: 07.04.1926 r. syn Majer-Berek, 10.07.1928 r. córka Sura-Szajndla i 16.05.1935 r. córka Estera Jehudys.

Naftula-Hersz i Cywlja pobrali się 18.11.1940 r. w Strzemieszycach Wielkich.

Abram, Rywka, Naftula-Hersz i Cywlja zamordowani zostali w czasie wojny (w rejestrze jest adnotacja o postanowieniu Sądu Grodzkiego w Olkuszu z 26.10.1946 r. stwierdzającym zgon Rywki „w miesiącu czerwcu 1942 r. w pociągu pomiędzy Olkuszem i Będzinem”). Los dzieci Naftuli-Hersza i Cywlji jest nieznanym.

Przy Daszyńskiego 40 mieszkał brat Abrama Mendel Nuta Goldberg. Także przy Daszyńskiego 40 mieszkała siostra Rywki Małka Frydman, przy Augustjańskiej 1 m. 2 siostra Chana Laja Naymark, a przy Augustjańskiej 3 m. 1 brat Alter-Szlama.

Zdjęcie powojenne (1965 r., Wyścig Pokoju), od prawej Augustjańska 4 lub Krzywa ?, dalej Augustjańska 6-12, w tle współczesny budynek Kościuszki 12 po wschodniej stronie ulicy (źródło: Stary Olkusz w Fotografii Zbiór Piotra Nogiecica, Olkuszanin.pl)

Augustjańska 4

Rejestr wskazuje Fajglę Gertner i Chaję Blumenfeld jako właścicielki mieszkania, obie zmarły w latach 30. XX w. Wykaz nieruchomości położonych w Olkuszu z 1935 r. jako właścicieli wskazuje Blumenfelda i synów Gertnera³⁰⁶. Pod tym adresem mieszkały tylko rodziny żydowskie.

Tobjasz/Tobiasz i Gitla z domu Blumenfeld SZERER oraz córka Małka Chana i synowie Chaim oraz Moszek Jechiel

Tobjasz był kupcem, 08.02.1934 r. przeprowadził się do Olkusza ze Skały, gdzie mieszkał przy ul. Zagrodzkiej 4. Jego żona Gitla z domu Blumenfeld, córka Chaima i Chaji z domu Rozenberg, urodziła się w 1908 r. w Olkuszu. Pobrali się 04.04.1934 r. w Olkuszu, tutaj urodziły się ich dzieci: 04.11.1934 r. syn Chaim, 07.01.1937 r. córka Małka Chana i 05.02.1938 r. syn Moszek Jechiel. Mieszkali w mieszkaniu nr 2, razem z nimi mieszkała matka Gitli Chaja z domu Rozenberg Blumenfeld, urodzona 16.05.1870 r. w Szczekocinach (pow. Włoszczowa), córka Jakóba i Małki z domu Szwarcbort, właścicielka mieszkania, wdowa, która do Olkusza przybyła ze Szczekocin w 1897 r. i tutaj zmarła 30.05.1936 r.

05.12.1940 r. przeprowadzili się na Augustiańską 2.

Ich los jest nieznan.

W mieszkaniu nr 3 pod tym samym adresem mieszkał brat Gitli Lejbuś-Lewek, a przy 3 Maja 16 brat Moszek-Aron. Przy Żuradzkiej 13 mieszkał brat matki Gitli Szymon-Lejb Rozenberg.

Lejbuś-Lewek i Nacha-Ruchla z domu Blumenfeld BLUMENFELD oraz córki Rywa Gitla, Sara Rochma i Tołca oraz synowie Chaim Chaskiel, Szlama Joew i Moszek Aron

Lejbuś-Lewek, syn Chaima i Chaji z domu Rozenberg, urodził się 14.04.1895 r. w Olkuszu, był handlarzem. Jego żona Nacha-Ruchla z domu Blumenfeld, córka Haskiela i Doby z domu Kutner, urodziła się 18.02.1899 r. w Olkuszu. Pobrali się 01.04.1921 r. w Olkuszu, tutaj urodziły się ich dzieci: 08.08.1924 r. córka Rywa Gitla, 12.02.1926 r. córka Sara Rochma, 20.04.1927 r. córka Tołca, 11.1934 r. syn Chaim Chaskiel, 15.12.1936 r. syn Szlama Joew i 10.03.1938 r. syn Moszek Aron. Mieszkali w mieszkaniu nr 3.

05.12.1940 r. przeprowadzili się do swojego domu przy Kościuszki 1a.

Sara Rochma i Tołca zamordowane zostały w czasie wojny, wywiezione do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowane

³⁰⁶ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 10).

zostały na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 616-617³⁰⁷. Los pozostałych jest nieznan.

W mieszkaniu nr 3 pod tym samym adresem mieszkała siostra Lejbusia-Lewka Gitla Szerer, a przy 3 Maja 16 brat Moszek-Aron. Przy Żuradzkiej 13 mieszkał brat matki Lejbusia-Lewka Szymon-Lejb Rozenberg. Przy Augustjańskiej 20 m. 6 mieszkał brat Nachy-Ruchli Ałter Blumenfeld, a przy Augustjańskiej 24 m. 1 siostra Bajla-Bluma Blumenfeld.

Blima z domu Sztark GERTNER oraz córka Chaja Rywka i syn Mendel

Blima z domu Sztark, córka Joska i Rywki z domu Gertner, urodziła się 21.11.1890 r. w Będzinie, skąd w 1916 r. przybyła do Olkusza, gdzie 07.07.1916 r. pobrała się z Genochem, urodzonym 15.10.1892 r. w Olkuszu, synem Berka i Fajgli z domu Blumenfeld, handlarzem. W Olkuszu urodziły się ich dzieci: 10.01.1920 r. córka Chaja Rywka i 20.02.1921 r. syn Mendel. Mieszkali przy Gęsiej 4. Genoch zmarł 21.06.1935 r. w Olkuszu. Blima z dziećmi przeprowadziła się 15.12.1935 r. na Augustjańską 4.

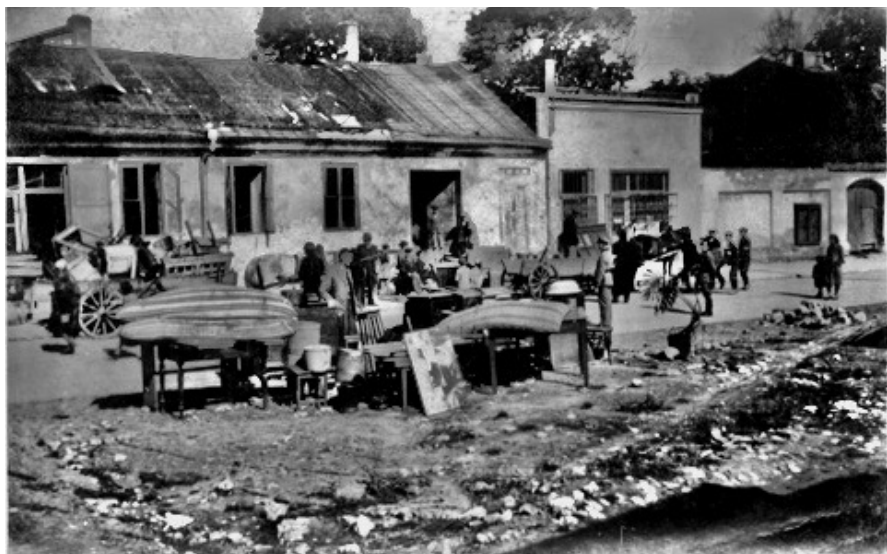
25.11.1940 r. przeprowadzili się na 3 Maja 12. W getcie mieszkali przy Rabensteinerstrasse 1, skąd 12.03.1942 r. Chaja Rywka wywieziona została do obozu pracy, odnotowana na liście kobiet wysłanych tego dnia pod poz. 31³⁰⁸.

Blima i Chaja Rywka zamordowane zostały w czasie wojny, los Mendla jest nieznan.

Przy Krzywej 4 mieszkała siostra Blimy Chana Głajtman. Przy pl. Piłsudskiego 6 mieszkała siostra Genocha Szyfra Gruszczyńska.

³⁰⁷ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 137.

³⁰⁸ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 97.

Olkusz, wrzesień 1941 r., od lewej fragment Augustjańska 3, Augustjańska 5 i wjazd do Augustjańska 7 – przesiedlenie olkuskich Żydów do getta (źródło: Yad Vashem)

Augustjańska 5

Rejestr wskazuje Mordkę Fajnera jako właściciela domu. Wykaz nieruchomości położonych w Olkuszu z 1935 r. jako właścicieli wskazuje Fajnera i Mitkę³⁰⁹. Pod tym adresem mieszkała tylko rodzina właściciela.

Chana FAJNER

Chana, córka Mordki i Dwojry z domu Sztark, urodziła się 28.10.1897 r. w Olkuszu. Mieszkała w lokalu numer 1 przy ojcu Mordce Fajnerze, urodzonym 17.10.1860 r. w Olkuszu, synu Jakóba-Berka i Szajndli z domu Erlich, właścicielu domu, szewcu właścicielu warsztatu, wdowcu, który zmarł 06.03.1933 r. w Olkuszu. Razem z nimi mieszkała siostra Chany Tauba-Laja, która 24.12.1936 r. przeprowadziła się wraz z mieszkającym jako sublokator kamasznikiem Moszkiem-Joskiem Rodałem na Bóżniczną 21.

Los Chany jest nieznan.

Przy Bóżniczej 21 mieszkała siostra Chany Tauba Laja, przy Górniczej 24 brat Josek, a przy Pocztowej 2 siostra Ejdla Kolin. Przy Krakowskiej 9 mieszkała siostra ojca Chany Chana-Rudel Tendler.

³⁰⁹ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 10). Nazwiska te są skreślone wraz z odręcznie dopisanym imieniem Franciszka, a nadpisane jest odręcznie „Chaim Rotner”.

Augustjańska 6³¹⁰

Rejestr wskazuje Jakóba-Lejbusia Grosmana jako właściciela mieszkania, choć numeracja domu ulegała skreśleniom. Wykaz nieruchomości położonych w Olkuszu z 1935 r. jako właścicieli wskazuje Z. Grosmana i synów Macnera³¹¹. Pod tym adresem mieszkały tylko rodziny żydowskie.

Wulf(-Zacharjasz) i Chana z domu Sztankieler GROSMAN oraz córka Brajndla i teściowa Chawa z domu Kornbrot SZTAJNKELER

Wulf(-Zacharjasz), syn Berka i Brandli z domu Lenczner, urodził się 02.07.1897 r. w Olkuszu, był kupcem. Jego żona Chana z domu Sztankieler, córka Jakóba i Chawy z domu Kornbrot, urodziła się 19.11.1896 r. w Pilicy, skąd przybyła do Olkusza w 1929 r. Pobrali się 22.06.1930 r. w Pilicy. 05.11.1931 r. w Olkuszu urodziła się ich córka Brajndla. Początkowo mieszkali przy Szpitalnej 16, gdzie zamieszkała z nimi przybyła w 1933 r. z Pilicy matka Chany Chawa z domu Kornbrot Sztajnkeler, urodzona w 1859 r., która 15.03.1933 r. przeprowadziła się do Ząbkowic. Od 08.05.1935 r. zamieszkali przy Augustiańskiej 6, gdzie 12.07.1939 r. wróciła z Ząbkowic Chawa.

Ich los jest nieznan.

Pod tym samym adresem mieszkał brat Wulfa Jakób-Lejbuś, a przy Bóżnicznej 18 m. 2 siostra Sura Kerner.

Jakób-Lejbuś i Zysla z domu Cymerman GROSMAN oraz córka Brajndla

Jakób-Lejbuś, syn Berka i Brandli z domu Lenczner, urodził się 22.07.1901 r. w Olkuszu, właściciel mieszkania, był handlarzem. Jego żona Zysla z domu Cymerman, córka Szymśi-Jakóba i Ruchli z domu Rudzyn, urodziła się w lipcu 1902 r. w Olkuszu. Pobrali się 14.06.1931 r. w Skale. 07.07.1933 r. w Olkuszu urodziła się ich córka Brajndla.

Ich los jest nieznan.

Pod tym samym adresem mieszkał brat Jakóba-Lejbusia Wulf, a przy Bóżnicznej 18 m. 2 siostra Sura Kerner.

³¹⁰ Zob. zdjęcie przy adresie Augustjańska 4.

³¹¹ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 10). „S-wie Macnera” zostali przekreśleni.

Olkusz, wrzesień 1941 r., od lewej Augustjańska 3, Augustiańska 5 i Augustjańska 7 – przesiedlenie olkuskich Żydów do getta (źródło: Yad Vashem)

Augustjańska 7

Rejestr nie wskazuje właściciela domu. Wykaz nieruchomości położonych w Olkuzie z 1935 r. jako właściciele wskazuje synów Popławskiego³¹². Pod tym adresem mieszkały zarówno rodziny żydowskie, jak i rzymsko-katolickie. Mieściła się w nim restauracja mieszkającego tam Stanisława Bobrzeckiego. Księga adresowa 1930 roku odnotowuje przy Augustjańskiej M. Frenkiela handlującego wapnem³¹³.

Szlama Chil FRENKIEL

Szlama Chil, syn Moszka i Sury z domu Cyzner, urodził się 15.01.1908 r. w Olkuzie, mieszkał przy rodzicach z szóstką rodzeństwa w mieszkaniu numer 1. 12.01.1936 r. w Oświęcimiu pobrał się z Adelą Fremetą Herstein. Rodzice i rodzeństwo 10.03.1939 r. przeprowadzili się na Krzywą 11a. Nie jest pewne, czy Szlama Chil pozostał przy Augustjańskiej 7 m. 1, czy też po prostu nie odnotowano jego przeprowadzki (choć raczej nie z resztą rodziny).

Szlama Chil przeżył wojnę.

Rodzice i sześcioro rodzeństwa mieszkali przy Krzywej 11a.

³¹² „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuzie” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 10). „S-wie Popławskiego” zostali przekreśleni i odręcznie dopisano „Bobrzeckie Helena i Krystyna”.

³¹³ *Księga adresowa Polski 1930*, s. 249. Ks. Jan Wiśniewski pisze: „Po aptekarzach Kowalskim i Popławskim pierwszej połowy poklasztornej właścicielami stali się żydzi (...) Rezyduje tu restaurator Bobrzecki, żyd Frenkel i towarzystwo gimn. Sokół ma tam salę.” (Jan Wiśniewski, *Historyczny opis kościołów miast, zabytków i pamiątek w Olkuzie, Marjówka Opoczyńska 1933 (1935)*, s. 269.

Augustjańska 8³¹⁴

Rejestr wskazuje zmarłego w 1934 r. Szlamę Kenera jako właściciela mieszkania³¹⁵. Pod tym adresem mieszkała rodzina właściciela i troje lokatorów żydowskich.

Lewek i Chana z domu Kerner BUGAJER oraz córka Jacheta i syn Gecel

Lewek, syn Gecela i Brandli z domu Szarf, urodził się 05.03.1891 r. w Zawierciu, skąd w 1918 r. przybył do Olkusza, był nauczycielem. Jego żona Chana z domu Kerner, córka Szlamy i Jachety z domu Szarf, urodziła się 22.03.1896 r. w Olkuszu. W Olkuszu też urodziły się ich dzieci: 04.12.1924 r. córka Jacheta i 05.11.1928 r. syn Gecel. Początkowo mieszkali przy Bóźnicznej 10, od 01.09.1938 r. przeprowadzili się na Augustiańską 8, gdzie wcześniej mieszkał ojciec Chany Szlama Kerner, syn Mordki-Chersza i Tauby z domu Szarf, urodzony 15.07.1867 r. w Olkuszu, właściciel mieszkania, handlarz, wdowiec, zmarły 16.01.1934 r. w Olkuszu oraz jej siostra Gitla, urodzona 16.08.1906 r. w Olkuszu i tu zmarła 19.08.1938 r. oraz brat Mordka-Hersz, urodzony 24.12.1908 r. w Olkuszu, który 15.05.1938 r. wyjechał do Sosnowca. 28.08.1938 r. powrócił do Pilicy, Rynek 16, sublokator Chil-Bejer Rajzman, urodzony 19.12.1911 r. w Wodzisławiu, syn Chaima Szapsi i Rajzli Bajli z domu Hercberg, kupiec, który mieszkał tu od 27.11.1936 r.

W getcie mieszkali przy Nordstr. 35, skąd 12.03.1942 r. Jacheta wywieziona została do obozu pracy, odnotowana na liście kobiet wywiezionych tego dnia pod poz. 14³¹⁶.

Los rodziców i Gecela jest nieznanym. Wojnę przeżyła Jacheta, odnotowana na powojennym wykazie osób zarejestrowanych w Olkuszu pod poz. 11³¹⁷.

Przy Augustjańskiej 10 mieszkał brat ojca Chany Abram Kerner, przy Augustjańskiej 1 siostra Fajgla Blumenfeld, a przy Bóźnicznej 7 m. 1 siostra Rywka-Chaja Dafner.

Szaja i Bajla-Rojza z domu Erlich SZPIGLER

Szaja, syn Szymona i Zeldy Ruchli z domu Lanchart, urodził się 28.03.1897 r. w Wolbromiu, skąd w 1925 r. przybył do Olkusza, był szewcem właścicielem warsztatu. Jego żona Bajla-Rojza z domu Erlich, córka Jochyma-Lewka i Mirli z domu Sztajenberg, urodziła się w 1898 r. w Olkuszu. Pobrali się 18.10.1926 r. w Olkuszu.

³¹⁴ Zob. zdjęcie przy adresie Augustjańska 4.

³¹⁵ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 10) także wskazuje na Szlamę Kenera, ale zawiera ponadto dużą ilość odręcznych zapisów, których znaczenie pozostaje nieczytelne. Ponadto odręcznie dopisany jest numer 8a, którego właścicielem jest „Macner Szy”.

³¹⁶ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 97.

³¹⁷ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 163.

Oboje zamordowani zostali w czasie wojny, wywiezieni do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani zostali na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 296-297³¹⁸.

Przy 3 Maja 7 mieszkał ojciec oraz trzy siostry Bajli-Rojzy.

Mariem ROZENBLUM

Mariem, córka Chaima i Gitli z domu Brukner, urodziła się 14.05.1910 r. w Sławkowie, skąd w 1929 r. przeniosła się do Olkusza wraz z rodzicami i rodzeństwem. Mieszkali przy pl. Piłsudskiego 26. 07.03.1939 r. Mariem przeprowadziła się na Augustiańską 8.

Jej los jest nieznan.

Przy pl. Piłsudskiego 26 mieszkali jej rodzice, siostra i brat.

Augustjańska 10³¹⁹

Według rejestru, właścicielem domu był Abram Kerner³²⁰. Pod tym adresem mieszkała rodzina właściciela oraz jedna rodzina rzymsko-katolicka.

Abram i Tauba z domu Goldberg KERNER oraz syn Moszek-Juda

Abram, syn Mordki-Hersza i Tajbli z domu Szarf, urodził się 15.08.1875 r. w Olkuszu, właściciel domu, był właścicielem restauracji³²¹. Jego żona Tauba z domu Goldberg, córka Lewka i Rywki Frymety z domu Benchowicz, urodziła się 15.01.1878 r. w Radomsku, do Olkusza przybyła w 1900 r. z Sosnowca. Pobrali się 17.04.1899 r. w Olkuszu, tutaj urodzili się trzej mieszkający z nimi synowie: 19.09.1904 r. Mordka-Hersz, 06.12.1909 r. Moszek-Juda i 13.12.1911 r. Berek. W 1928 r. Abram wybrany został członkiem Rady Nadzorczej Banku Komercyjnego (później: Bank Ludowy) spółdzielni z o. o. w Olkuszu³²². 31.10.1935 r. Mordka-Hersz, który był robotnikiem-stolarzem, przeprowadził się na Wolbromską 3, a 28.11.1938 r. Berek na Żuradzka 2.

³¹⁸ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 130.

³¹⁹ Zob. zdjęcie przy adresie Augustjańska 4.

³²⁰ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 10) także wskazuje pierwotnie na Abrama Knera, ale jego nazwisko jest przekreślone i napisane przez „Struzik Piotr” oraz obok „Antoni Majda”.

³²¹ Bella Borensztajn-Rotner pisze, że Kerner przed wojną „przy ul. Augustjańskiej miał piwiarnię, a po drugiej stronie restaurację miał Bobrzecki.” (http://olkusczydzi.pl/wp-content/uploads/2016/08/bella_rotner_family_photos.pdf, s. 2)

³²² AAN, sygn. 213/13044 Bank Ludowy (Komercyjny) w Olkuszu, wyciąg z protokołu nr 11 Dorocznego Walnego Zebrania członków z 03.04.1928 r., k. 40.

Moszek-Juda był robotnikiem-tapicerem. W 1934 r. Abram kandydował w wyborach na radnych z ramienia Zjednoczonego Bloku Żydowskiego.

Abram zamordowany został w czasie wojny, los Tauby i Moszka-Judy jest nieznan.

Przy Mickiewicza 1 mieszkał syn Chaim-Dawid, przy Górniczej 4 syn Szmul-Nuchym, przy Wolbromskiej 3 syn Mordka-Hersz, a przy Żuradzkiej 2 syn Berek. Przy Augustjańskiej 1 mieszkała siostra Abrama Fajga Blumenfeld, a przy Bóźnicznej 7 m. 1 siostra Rywka-Chaja Dafner.

Augustjańska 12, zdjęcie powojenne z rozbiórki budynku

(źródło: zbiory Tomasza Strojnego - <https://przeglad.olkuski.pl/stare-zdjecia-spacer-po-dawnym-olkuszu/>)

Augustjańska 12³²³

Rejestr nie wskazuje właściciela domu, natomiast wykaz nieruchomości położonych w Olkuszu z 1935 r. jako właściciela wskazuje Szymona Parasola, którego zapisane maszynowo nazwisko jest skreślone i nadpisane „Rotner Chaja”³²⁴. Pod tym adresem mieszkały trzy rodziny żydowskie.

Icek-Majer i Chaja z domu Rozenfeld MACNER/ MECNER oraz córki Blima, Pesla i Szajndla oraz synowie Moszek i Szmul-Rubin

Icek-Majer, syn Szmula i Marji Jachety z domu Narcyz, urodził się 04.09.1888 r. w Wolbromiu, skąd w 1892 r. przybył do Olkusza, był handlarzem. Jego żona Chaja

³²³ Zob. także zdjęcie przy adresie Augustjańska 4.

³²⁴ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 10).

z domu Rozenfeld, córka Moszka i Blimy z domu Klajman, do Olkusza przybyła w 1918 r. z Kielc. Pobrali się 09.06.1920 r. w Olkuszu, tutaj urodziło się pięcioro ich dzieci: 10.07.1920 r. syn Moszek, 02.01.1922 r. córka Blima, 09.04.1923 r. córka Pesla, 15.11.1927 r. córka Szajndla i 08.05.1934 r. syn Szmul-Rubin. Mieszkali w mieszkaniu nr 1, razem z nimi mieszkała przybyła w 1892 r. z Wolbromia do Olkusza matka Icka-Majera Marjem-Jacheta z domu Narcyz Macner, urodzona 11.04.1859 r. w Wolbromiu, córka Mordki i Blimy, która zmarła 29.09.1938 r. w Olkuszu.

Rodzice oraz czworo dzieci zamordowani zostali w czasie wojny. Przeżyła jedynie Pesla, odnotowana na powojennym wykazie osób zarejestrowanych w Olkuszu pod poz. 75³²⁵.

Chaim i Chaja Frajna z domu Cukierman ROTNER oraz córka Ałta Tauba i syn Aleksander Zysze

Chaim, syn Ałtera Szlamy i Sury Estery z domu Rotner, urodził się 30.08.1909 r. w Olkuszu, był handlarzem³²⁶. Jego żona Chaja Frajna z domu Cukierman, córka Moszka Jochyma i Liby z domu Majteles, urodziła się 15.03.1908 r. w Wolbromiu, skąd (lub z Bydlina) w 1914 r. przybyła do Olkusza. Pobrali się 29.03.1932 r. w Olkuszu, tutaj urodziły się ich dzieci: córka Rela, zmarła 16.03.1934 r. w Olkuszu, 21.01.1935 r. syn Aleksander Zysze i 17.03.1941 r. córka Ałta Tauba. Początkowo mieszkali przy Wolbromskiej 3, od 21.07.1937 r. przeprowadzili się na Górnicy 29, gdzie mieszkali rodzice i rodzeństwo Chaji Frajny, a od 14.11.1937 r. przeprowadzili się na Augustjańską 12 m. 2.

³²⁵ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 164.

³²⁶ „Chaim Rotner i szwagier Idl Helberg mieli na Augustjańskiej ulicy Hurtownię mąki – ryżu i inne.” (list Belli Rotner do Michała Ostrowskiego z 20.12.2015 r., https://olkuscyzydzi.pl/pl/letter-bella-rotner_1/, s. 17).

Młodzieżówka Agudat Israel w Olkuszu, pośrodku Chaim Rotner, u góry Wajcman, obok Glajtman
(źródło: http://olkuscyzydzi.pl/wp-content/uploads/2016/08/bella_rotner_photos_2.pdf, s. 3)

Pierwsza z lewej Chalcia (Chaja) Rotner z domu Cukierman z przyjaciółkami przebrane za Cyganki
(źródło: http://olkuscyzydzi.pl/wp-content/uploads/2016/08/bella_rotner_photos_2.pdf, s. 12)

Chaja Frajna i dzieci zamordowani zostali w czasie wojny. Przeżył jedynie Chaim, odnotowany na powojennym wykazie osób zarejestrowanych w Olkuszu pod poz. 91³²⁷.

Przy Augustjańskiej 3 m. 1 mieszkali rodzice Chaima, a przy Żuradzkiej 5 siostra Łaja Helberg. Przy Górnicyj 29 mieszkali rodzice Chaji Frajny i rodzeństwo.

³²⁷ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 164.

Augustjańska 20

Rejestr nie wskazuje właściciela domu, natomiast wykaz nieruchomości położonych w Olkuszu z 1935 r. jako właściciela wskazuje Szymona Głajtmana³²⁸. Pod tym adresem mieszkały trzy rodziny żydowskie.

Dawid i Fajgla z domu Lipszyc LIPSZYC oraz syn Moszek-Aron

Dawid, syn Arona-Lejba i Enty z domu Petrykowskiej, urodził się 31.05.1887 r. w Żurominie (pow. sierpecki), był handlarzem, do Olkusza przybył z Częstochowy w 1912 r. Jego żona Fajgla z domu Lipszyc, córka Moszka i Sury z domu Kryksztajn, urodziła się 14.06.1887 r. w Olkuszu. Pobrali się 31.08.1911 r. w Olkuszu, tutaj 18.10.1925 r. urodził się ich syn Moszek-Aron. Mieszkali w mieszkaniu nr 2, razem z nimi jako członkini rodziny mieszkała Chawa z domu Krigsztajn Fuksbroner, urodzona 25.02.1857 r. w Kromołowie (pow. Zawiercie), córka Herszlika i Rywki Roży z domu Gotajner, która przeprowadziła się do nich z pl. Piłsudskiego 25 i zmarła 19.05.1939 r. w Olkuszu.

Ich los jest nieznan.

Przy Buchowieckiego 10 mieszkały córki Chawy Rywka Rojza Goldberg i Ruchla Fuksbruner.

Ałter i Symcha z domu Rozenblum BLUMENFELD oraz syn Dawid

Ałter, syn Chaskiela i Doby z domu Kutner, urodził się 06.04.1900 r. w Pieskowej Skale, był handlarzem, do Olkusza przybył ze Sułoszowy. Jego żona Symcha z domu Rozenblum, córka Dawida i Frymety z domu Słód, urodziła się w 1904 r. w Sławkowie, skąd przybyła do Olkusza w 1928 r. Pobrali się 09.06.1930 r. w Olkuszu, tutaj 02.03.1930 r. urodził się ich syn Dawid. Mieszkali w mieszkaniu nr 6.

Ich los jest nieznan.

Przy Augustjańskiej 24 m. 1 mieszkała siostra Ałtera Bajla-Blima Blumenfeld, a przy Augustjańskiej 4 m. 3 siostra Nacha-Ruchla Blumenfeld.

Mordka Nuchem i Chana Blima z domu Blumenfeld GLAJTMAN oraz córka Laja

Mordka Nuchem, syn Szymona i Chaji Bajli z domu Kuperberg, urodził się 13.11.1908 r. w Sławkowie/Olkuszu, był krawcem. Jego żona Chana Blima z domu Blumenfeld, córka Jakóba i Małki z domu Rozmaryn, urodziła się 16.08.1908 r. w Skale, gdzie mieszkała przy Wolbromskiej 38 i skąd przybyła do Olkusza w 1934 r. Pobrali się 13.06.1934 r. w Skale. 07.11.1934 r. Mordka Nuchem przeprowadził się na Augustiańską

³²⁸ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 11).

20 z 3 Maja 28, gdzie mieszkał z bratem Aronem. W Olkuszu 17.07.1935 r. urodziła się córka Mordki Nuchema i Chany Blimy Laja. Mieszkali w mieszkaniu nr 6.

Mordka Nuchem i Chana Blima zamordowani zostali w czasie wojny, wywiezieni do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 708 i 718³²⁹. Los Laji jest nieznan.

Przy Bóźnicznej 22 m. 1 mieszkali rodzice oraz trzej bracia Mordki Nuchema.

Ulica Augustjańska, za skrzyżowaniem z Kościuszki po lewej za stodołą przy Augustjańskiej 11 piętrowy dziś Nullo 8, przyległy do skrzydła Bocznej 7, po lewej parterowy Boczna 9 i piętrowy Boczna 11, za nimi facjata na piętrze parterowego Boczna 10, z tyłu zabudowania prawdopodobnie przy Północnej, wyżej po lewej ciemna fasada drewnianego domu Północna 10, wzdłuż Augustjańskiej za placem parterowe Augustjańska 13, parterowy z wysokim szczytem Augustjańska 15, piętrowy Augustjańska 23, za prześwitem po lewej Boczna 1, w prześwicie Augustjańska 25, po lewej od Bocznej 1 piętrowy Boczna 2, po prawej stronie Augustjańskiej niska parzysta zabudowa, za sygnaturką gimnazjum meskie przy Augustjańskiej 40, za nim Augustjańska 37 (<https://przeglad.olkuski.pl/okno-z-widokiem-na-dawny-olkusz/>, ze zbiorów Mariana Kostulskiego)

Augustjańska 23 (obecnie Nullo 13)

Rejestr nie wskazuje właściciela domu, natomiast wykaz nieruchomości położonych w Olkuszu z 1935 r. jako właściciela wskazuje Władysława Barczyka, którego zapisane maszynowo nazwisko jest skreślone i nadpisane przez „Andrzej Banasik”³³⁰. Pod tym adresem mieszkały rodziny rzymsko-katolickie oraz jedna rodzina żydowska.

³²⁹ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 139.

³³⁰ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 11).

Chajndel i Mindla z domu Waga CYGLER oraz córka Fajga i syn Ałter-Chaim

Chajndel, syn Moszka i Fajgli z domu Percyz, urodził się 22.03.1873 r. w Książu Wielkim, skąd w 1900 r. przybył do Olkusza, był stolarzem – właścicielem zakładu. Jego żona Mindla z domu Waga, córka Herszlika i Tauby Ruchli z domu Chęcińskiej, urodziła się 15.02.1896 r. w Olkuszu. Tutaj urodziły się ich dzieci: 06.12.1918 r. syn Ałter-Chaim i 01.06.1927 r. córka Fajga. Początkowo mieszkali przy Górnicy 11, od 24.11.1934 r. przenieśli się na Szpitalną/Daszyńskiego 22, od 15.10.1938 r. zamieszkali przy Augustiańskiej 23. 02.11.1939 r. przeprowadzili się na Żuradzką 17.

Chajndel, Mindla i Fajga zamordowani zostali w czasie wojny, wywiezieni do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 341-343³³¹. Wojnę przeżył jedynie Ałter Chaim.

Od lewej za stodołą fragment gimnazjum dziewczęcego przy Augustjańskiej 30, przyległa do niego Augustjańska 28, bliżej Augustjańska 26 i 24

(źródło: archiwum PTTK Olkusz, <https://osa.archiwa.org/api/files/view/63692>)

Augustjańska 24 (obecnie Nullo 14 i 14a)

Według rejestru, właścicielem domu był zmarły w 1934 r. Szlama Blumenfeld oraz jego zięć Moszek-Hersz Macner³³². Pod tym adresem mieszkały rodziny żydowskie.

³³¹ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 131.

³³² „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 11) wskazuje pierwotnie na Abrama Hersza Blumenfelda, przed którego imieniem wstawiono odręczny

Bajla-Blima z domu Blumenfeld BLUMENFELD oraz córki Pesla-Sura i Tołca oraz syn Abram-Josek i teściowa Rochima z domu Blumenfeld BLUMENFELD

Bajla-Blima z domu Blumenfeld, córka Chaskiela i Doby z domu Kutner, urodziła się 17.05.1889 r. w Sułoszowej, choć rejestr podaje, że mieszkała w Olkuszu od urodzenia. Wdowa po Szlamie Herszu, synu Ancela i Rochemy z domu Blumenfeld, urodzonym 28.02.1883 r. w Olkuszu, właścicielu domu, który był handlarzem. Pobrali się 16.05.1907 r. w Olkuszu, tutaj urodziły się ich dzieci: 28.01.1909 r. syn Majer-Moszek, 03.11.1910 r. syn Lejb, 20.08.1911 r. córka Chaja-Doba, 26.12.1913 r. syn Abram-Josek, 23.05.1915 r. córka Ruchla, 26.12.1916 r. córka Gitla, 10.06.1922 r. córka Pesla-Sura i 05.08.1924 r. córka Tołca. Mieszkali w mieszkaniu numer 1, razem z nimi mieszkała matka Szlamy Hersza Rochima z domu Blumenfeld, córka Mojżesza i Estery z domu Tuchmajer, urodzona 26.02.1859 r. w Olkuszu. Szlama Hersz zmarł 25.12.1934 r. w Olkuszu. 22.10.1935 r. Majer-Moszek przeprowadził się do Pilicy na ul. Św. Barbary 2, 25.02.1936 r. pod ten sam pilicki adres przeprowadziły się Ruchla i Gitla. 26.02.1936 r. przeprowadził się do Będzina Lejb, skąd powrócił 04.07.1937 r. 16.03.1936 r. na Szpitalną 28 przeprowadziła się Chaja-Doba.

25.03.1941 r. Rochima przeprowadziła się na Rynek 7.

Bajla-Blima, Abram-Josek, Pesla-Sura i Tołca zamordowani zostali w czasie wojny. Los Rochimy jest nieznany.

Przy Augustjańskiej 20 m. 6 mieszkał brat Bajli-Blimy Ałter. Przy pl. Piłsudskiego 25 mieszkała córka Bajli-Blimy Chaja Doba Dancygier. W tym samym budynku, co Rochima, w mieszkaniu numer 2 mieszkała jej córka Blima Fajgla Macner, a przy pl. Piłsudskiego 7 córka Rochimy Estera Frenkiel.

Moszek-Hersz i Blima Fajgla z domu Blumenfeld MACNER oraz córki Zysla i Dwojra oraz syn Anczel

Moszek-Hersz, syn Szlamy i Zysli Cywji z domu Grynsztajn, urodził się 14.05.1902 r. w Olkuszu, właściciel domu, był handlarzem. Blima Fajgla z domu Blumenfeld, córka Ancela i Rochmy z domu Blumenfeld, urodziła się 13.01.1897 r. w Olkuszu. Pobrali się 29.01.1928 r. w Olkuszu, tutaj urodziły się ich dzieci: 25.07.1929 r. córka Zysla, 10.07.1930 r. syn Anczel, 05.04.1932 r. córka Rachela, która zmarła 29.09.1934 r. w Olkuszu i 10.02.1936 r. córka Dwojra. Mieszkali w mieszkaniu numer 2.

dopisek „Sukc.” wskazujący na spadkobierców oraz skreślono imię Abram, a nadpisano Szlama, a obok dopisano także „Moszek Macner”.

Nr. <i>25374</i>	GeL. Art. <i>jud</i>	Block <i>2</i>										
Zu- u. Vorname: <i>Macner Moszek Israel</i>												
Geb. Datum: <i>14. 7. 1902</i> , Geb. Ort: <i>Tilmanau</i>												
Bevorzugte Post: <i>Preiner-Blum-Feld</i>												
<i>Tilmanau Ostlandstr. 24.</i>												
Bemerkungen:		Arbeitskommando:										
<i>26. 7. 1942.</i>												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
E												
A												
E												
A												
E												
A												
E												
A												
E												
A												

Karta osobowa Moszka Macnera w KL Auschwitz (źródło: Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz -Birkenau w Oświęcimiu)

Moszek-Hersz Macner jako więzień KL Auschwitz (źródło: Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu)

Wszyscy zamordowani zostali w czasie wojny, Moszek-Hersz powieszony został 02.03.1942 r. w publicznej egzekucji trzech Żydów w Olkuszu na kasztanowcach przy ul Kościuszki³³³, Blima Fajgla i dzieci wywiezieni zostali do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 101-103 i 662³³⁴.

W tym samym budynku, w mieszkaniu numer 1 mieszkała matka Blimy Fajgli Rochima, a przy pl. Piłsudskiego 7 siostra Estera Frenkiel. Przy Parczewskiej 1 mieszkał ojciec Moszka-Hersza ze swą drugą żoną i córką, przy Szpitalnej 40a brat Jakób-Josek, a przy pl. Piłsudskiego 18 siostra Prywa Szwarz.

Hersz-Lejb i Ruchla z domu Wajsman SZAFIR oraz córka Sura oraz syn Josef

Hersz-Lejb, syn Majera Dawida i Ruchli z domu Zalcer, urodził się 03.02.1911 r. w Chęcinach, był kupcem, do Olkusza przybył 16.02.1938 r. z Kielc. Jego żona Ruchla z domu Wajsman, córka Icka i Estery z domu Erenfryd, urodziła się 09.08.1916 r. w Olkuszu. Początkowo mieszkała z rodzicami i rodzeństwem przy pl. Piłsudskiego 10 i razem z nimi 20.08.1934 r. przeprowadziła się na Szpitalną (Daszyńskiego) 11. Pobrali się 18.02.1938 r. w Olkuszu i 27.04.1938 r. Ruchla przeprowadziła się do męża na Bóźniczną 6. Od 01.11.1938 r. zamieszkali przy Augustiańskiej 24, tutaj urodziły się ich dzieci: 14.01.1939 r. córka Sura i 14.05.1940 r. syn Josef. Mieszkali w mieszkaniu numer 3.

Ich los jest nieznany.

Przy Szpitalnej 11 mieszkali rodzice oraz troje rodzeństwa Ruchli.

Chana Sura z domu Zyngier GOLDSZAJN oraz syn Chuna Icek i Dobra Szejwa z domu Zylbersztajn OLKUSKI vel GOLDSZAJN oraz córka Bajla Rywka i syn Lejzor

Chana Sura z domu Zyngier, córka Ksyła i Bajli z domu Zylbersztejn, urodziła się 04.07.1891 r. w Wolbromiu, była handlarką, wdowa, do Olkuszu przybyła w 1929 r. z Wolbromia. Chuna Icek, syn Wulfa i Chaji Sury z domu Zyngier, urodził się 01.07.1914 r. w Olkuszu. Jego żona Dobra Szejwa z domu Zylbersztajn, córka Lejzora i Estery z domu Hirsch, urodziła się 21.02.1914 r. w Pilicy. Pobrali się 20.02.1939 r. w Pilicy, trzy dni później Dobra Szejwa przeprowadziła się do męża z Pilicy, gdzie mieszkała przy Rynku 43. Chana Sura z Chuną Ickiem i starszym synem Herszem-Lejbem, urodzonym 20.04.1911 r. w Olkuszu, mieszkali przy Żuradzkiej 17, skąd 11.06.1934 r. przeprowadzili się na pl. Piłsudskiego 16, a stamtąd 15.08.1935 r. na Augustjańską 24.

³³³ O egzekucji por. K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 87-95.

³³⁴ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 125 i 138.

Do Hersza-Lejba dołączyła tam żona Rywka Chaja z domu Szpigielman i 20.07.1936 r. przeprowadzili się oboje na Augustjańską 28.

19.08.1940 r. Chuna Icek i Dobra Szejwa przeprowadzili się na 3 Maja 20. Tu 22.01.1941 r. urodziły się im bliźnięta: córka Bajla Rywka i syn Lejzor, który zmarł 17.02.1941 r. w Olkuszu. 10.03.1941 r. Chana Sura przeprowadziła się do syna Hersza Lejba na Augustiańską 28.

Ich los jest nieznan.

Przy Krzywej 3 mieszkała siostra Chany Sury Estera Zilberger, przy Krzywej 8 brat Lejbuś Zyngier, a przy 3 Maja 20 siostra Chawa Szafir. Przy Augustjańskiej 28 mieszkał jej syn Hersz Lejb.

Herszlik i Blima-Rachla z domu Warszawska CIMBERG/CYMBERG oraz córki Idesa i Rywka oraz syn Majer

Herszlik, syn Majera i Idesy z domu Cukierfeld, urodził się 16.12.1896 r. w Olkuszu, był handlarzem wapnem. Jego żona Blima-Rachla z domu Warszawska, córka Altera-Dawida i Bajli z domu Frenkiel, urodziła się 21.08.1893 r. w Szczekocinach, do Olkusza przybyła w 1920 r. z Wodzisławia. Pobrali się 21.12.1921 r. w Olkuszu, tutaj urodziły się ich dzieci: 20.04.1922 r. córka Idesa, 01.03.1924 r. córka Rywka i 05.01.1926 r. syn Majer. Początkowo mieszkali przy Krakowskiej 8, od 18.06.1939 r. przeprowadzili się na Augustiańską 24.

Herszlik i Blima-Rachla Cimbergowie (źródło: Yad Vashem)

Idesa i Majer Cymbergowie (źródło: Yad Vashem)

Od 19.12.1939 r. powrócili na Krakowską 8. W getcie mieszkali przy Rabensteiner 4, skąd 12.03.1942 r. Idesa i Rywka wywiezione zostały do obozu pracy, odnotowane na liście wywiezionych tego dnia kobiet pod poz. 15, a Rywka dopisana odręcznie na końcu listy³³⁵.

Zdjęcie z lewej: przed utworzeniem getta, Rywka Cymberg druga z lewej, zdjęcie z prawej: Rywka Cymberg w getcie (źródło: <https://collections.ushmm.org/search/catalog/pa1038845> & <https://collections.ushmm.org/search/catalog/pa1079196>)

³³⁵ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 97 i 99. Przy Rywce podany adres to „Randstr. 4”, co jest prawdopodobnie pomyłką.

Rodzice, Idesa i Majer zamordowani zostali w czasie wojny, którą przeżyła jedynie Rywka.

Przy Wolbromskiej 2 mieszkała siostra Herszlika Chana Cymberg. Przy Górniczej 28 mieszkała siostra Blimy Rachli Chana Rojza Paliwoda, przy Pocztowej 2 brat Juma Warszawski, a przy Mickiewicza 4 siostry Sura, Cyrla i Małka Warszawskie.

Augustjańska 28 (obecnie Nullo 18)³³⁶

Według rejestru, właścicielką domu była Chana Szpigielman, która w 1933 r. przeprowadziła się do Wolbromia, ul. B. Joselewicza 3. Wykaz nieruchomości położonych w Olkuszu z 1935 r. jako właściciele wskazuje „S-wie Eli Szpigelman i Ziarnik”, a to ostatnie nazwisko jest przekreślone i dopisane „Antoni Wąs”³³⁷. Pod tym adresem mieszkały zarówno rodziny żydowskie, jak i rzymsko-katolickie. Budynek przylega od wschodu do budynku gimnazjum żeńskiego pod numerem 30 (obecnie Nullo 20).

Nuchym i Sura z domu Blumenfeld SZPIGIELMAN oraz córki Ruchla i Chaja oraz ojciec Sury Mordka-Josek BLUMENFELD i sublokatorzy Ruchla i Mosiek Juda BLUMENFELD

Nuchym, syn Majera i Gieli-Jeny z domu Szarf, urodził się 03.08.1892 r. w Niemcach (pow. Będzin), był handlarzem, do Olkusza przybył w 1916 r. z Grabocina (gm. olkusko-siewierska, pow. Będzin), być może przy Kościuszki prowadził handel węglem. Jego żona Sura z domu Blumenfeld, córka Mordki i Chaji z domu Dafner, urodziła się 20.12.1888 r. w Olkuszu. Pobrali się 30.10.1916 r. w Olkuszu, tutaj urodziły się ich dwie córki: 10.07.1919 r. Ruchla i 18.10.1922 r. Chaja. Mieszkali w mieszkaniu numer 4, razem z nimi mieszkał ojciec Sury Mordka-Josek Blumenfeld, syn Lewka i Ajdli z domu Glajtman, urodzony 26.01.1854 r. w Olkuszu, wdowiec. Od 18.04.1939 r. zamieszkało z nimi jako sublokatorzy rodzeństwo Ruchla i Mosiek Juda Blumenfeld, dzieci Cyny i Rochymy z domu Zylbersztajn, robotnica i robotnik, którzy przeprowadzili się z Północnej 12 (choć przy Ruchli jest adnotacja o przybyciu 01.02.1936 r. z Dąbrowy Górniczej). Oboje urodzili się w Olkuszu: Ruchla 30.05.1910 r., a Mosiek Juda 10.06.1912 r.

06.05.1940 r. Ruchla i Mosiek Juda przeprowadzili się na Boczna 14. 19.05.1940 r. w Olkuszu zmarł Nuchym, 06.05.1941 r. zaś, także w Olkuszu, zmarł Mordka-Josek.

³³⁶ Zob. zdjęcie przy adresie Augustjańska 24.

³³⁷ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 11).

Ruchla i Chaja Szpigelman zamordowane zostały w czasie wojny. Los Sury Szpigelman oraz Ruchli i Mośka Judy Blumenfeldów jest nieznany.

Pod tym samym adresem, co Nuchym, choć bez numeru lokalu, mieszkała jego siostra Rywka-Chaja Goldszajn, przy Parczewskiej 2 siostra Sura Dyna Blum, a przy Żuradzkiej 1 brat Josek-Mosiek. Przy Żuradzkiej 17 mieszkał brat Ruchli i Mośka Judy Jakób Chil Blumenfeld.

Lewek i Hinda ZYLBERGIER

Lewek, syn Berka i Sury z domu Bromer, urodził się 23.12.1907 r. w Książu Wielkim (pow. Miechów), był kupcem. Hinda, córka Borucha i Ruchli Ceci z domu Braumer, urodziła się 27.06.1902 r. w Książu Wielkim, do Olkusza przybyła 14.07.1938 r. ze Strzemieszyc, zamieszkała w charakterze członka rodziny.

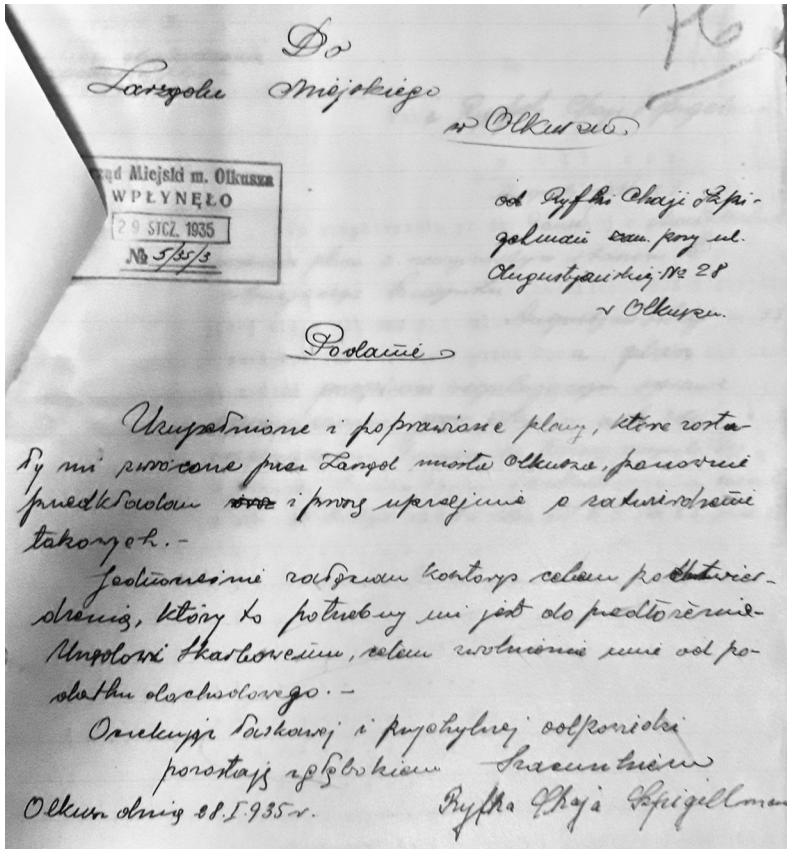
Oboje zamordowani zostali w czasie wojny, wywiezieni do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 351-352³³⁸.

Przy Krzywej 3 mieszkał brat Lewka Rachmil, a przy Wolbromskiej 1 brat Izrael Mordka.

Hersz Lejb i Rywka Chaja z domu Szpigelman GOLDSZAJN oraz synowie Majer Wolf i Mordka

Hersz Lejb, syn Wulfa i Chaji Sury z domu Zyngier, urodził się 20.04.1911 r. w Olkuszu, był kupcem. Jego żona Rywka Chaja z domu Szpigelman, córka Majera i Elji Chany z domu Szarf, urodziła się 27.11.1910 r. w Olkuszu. Początkowo Hersz Lejb z matką Chaną Surą i młodszym bratem Chuną Ickiem mieszkali przy Żuradzkiej 17, skąd 11.06.1934 r. przeprowadzili się na pl. Piłsudskiego 16, a stamtąd 15.08.1935 r. na Augustjańską 24. Do Hersza-Lejba dołączyła tam żona Rywka Chaja i 20.07.1936 r. przeprowadzili się oboje na Augustjańską 28. Pobrali się 05.07.1935 r. w Olkuszu, tutaj urodzili się ich dwaj synowie: 10.09.1936 r. Majer Wolf i 20.10.1938 r. Mordka.

³³⁸ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 131.

Pismo Ryfki Chaji Szpigelman z 28.01.1935 r. (AP Katowice, sygn. 1204/368, k. 184)

10.03.1941 r. przeprowadziła się do nich matka Hersza Lejba Chana Sura. Cała rodzina zamordowana została w czasie wojny. Los Chany Sura jest nieznan. Przy Augustjańskiej 24 mieszkała matka Hersza Lejba i jego brat Chana Icek. Pod tym samym adresem, co Rywka Chaja, w mieszkaniu numer 4 mieszkał jej brat Nuchym, przy Parczewskiej 2 siostra Sura Dyna Blum, a przy Żuradzkiej 1 brat Josek-Mosiek.

Augustjańska 32 (obecnie Nullo 26)

Według rejestru, właścicielem domu był Majer Szmul Śpiewak, co potwierdza wykaz nieruchomości położonych w Olkuszu z 1935 r.³³⁹. Zamieszkiwała go jedynie jego rodzina.

³³⁹ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 11).

